



# ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

*Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 90, Mart 2019, s. 339-355*

*ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.14858>*

*Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date*  
*21.02.2019*

*Yayınlanma Tarihi / The Publication Date*  
*22.03.2019*

**Arş. Gör. Hüseyin EZİLMEZ**

KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel Orta Öğretim Dairesi Müdürlüğü, Yeni Türk  
Edebiyatı ve Halkbilimi  
huseyinezilmez@hotmail.com

## **MEMLEKET ŞİİRİNİN KIBRIS'TA GÜÇLÜ BİR HALKASI: NAZİF SÜLEYMAN EBEOĞLU**

### **Öz**

Nazif Süleyman Ebeoğlu (1921-2007), Kıbrıs Türk edebiyatında hececi-romantik Şiirleriyle önemli bir başarı yakalamış ve Kıbrıs'taki hececi Şiirin öncüsü olmuş bir Őairimizdir. Aynı zamanda roman, hikâye, anı, çeviri; deneme, makale ve eleştiri gibi fikir yazısı alanlarında da çok sayıda ürün vermiş olan Ebeoğlu, bu eserleriyle Şairliği kadar tanınmasa bile, akıcı, temiz Türkçesi ve sağlam edebî diliyle 1940'lı yıllar Kıbrıs Türk nesrinin en önemli yazarları arasında yer almıştır. Kıbrıs Türk edebiyatında "1940 Kuşağı", "Çığ Şairi" ya da "Çığcı" nitelendirmeleriyle anılan Şair, edebî kişiliği ve eserleriyle Memleket Edebiyatı'nın Kıbrıs Türk Şiirindeki güçlü halkalarından biridir. Şiirlerinin bir kısmını 1942 yılında *Beyrut Rıhtımlarında* adlı küçük bir kitapta topladıktan sonra başka bir Şiir kitabı yayımlamaz. Ancak Ebeoğlu'nun imzası, 1940-50 arasındaki dönemin hemen hemen bütün süreli yayınları ile *Çığ* gibi antoloji nitelikli eserlerinde görölmeye devam eder. Bununla beraber gazete ve dergilerdeki Şiirleri, hikâye ve roman tefrikaları, çeviri ve fikir yazıları kitaplaştırılmadığından çoğu günümüze ulaşamaz. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun Şiiri, Cumhuriyet Devri Türk edebiyatındaki "Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren" Őiirden beslenen ve bilhassa Beş Hececilerin tematik ve biçimsel etkisinde gelişen "milliyetçi-memleketçi-gelenekçi ve romantik" bir Őiirdir. Bireysel duygularını yansıtan aşk ve kadın izlekli Şiirleri yanında, kahramanlık, Türk tarihi, Anadolu ve İstanbul sevgisi de Ebeoğlu'nun hâkim temaları olarak gözü-kür.Ebeoğlu'nun Őairliđinin irdelendiği bu çalışma, onun poetikası ile ulaşılabilen

şiiirlerini içermektedir. Makalede sanatçının şiiirleri tematik ve biçimsel olarak tahlil edilmiş, şiiirinin kaynakları ile Beş Hececilerden gelen etkiler-ilhamlar vurgulanmış ve memleket edebiyatının Kıbrıs Türk şiiirindeki güçlü bir temsilcisi olduğu ortaya konmuştur. Böylece bu incelemenin ana hedefi olan, Kıbrıs Türk kültür ve edebiyatının bir dönemine damgasını vuran, ancak şu an için unutulmuş ya da okunmayan bir şair konumundaki Nazif Süleyman Ebeoğlu'na dikkat çekilerek bir farkındalık sağlanmıştır.

**Anahtar kelimeler:** Nazif Süleyman Ebeoğlu, *Beyrut Rıhtımlarında*, *Çığ*, memleket edebiyatı, hece ölçüsü.

### A STRONG LINK OF THE COUNTRY POETRY IN CYPRUS: NAZIF SÜLEYMAN EBEOĞLU

#### Abstract

Nazif Süleyman Ebeoğlu (1921-2007), a poet who, with his *hececi* (syllabic meter)-romantic poems has achieved important success and became the banner bearer of *hececi* poetry in Turkish Cypriot Literature. Also, he has produced novels, short stories, memories, translations; essays, articles and criticism. He is not well known in these areas as much as he is as a poet, but with his competent Turkish and his strong literary language, he was one of the important writers of the Turkish Cypriot prose in 1940s. In Turkish Cypriot Literature he belongs to the “1940 Generation”, “Çığ’s Poet”, or “Çığcı”. With his literary personality and works, he is a strong link of “the Country” Literary movement. *Beyrut Rıhtımlarında* is his first and only poetry book that he published in 1942. But the signature of Ebeoğlu, continues to appear in all the periodicals and *Çığ* magazine between 1940 and 1950. Nonetheless, most of his short stories and serials of novels; translations and the other writings were never published as a book, and therefore did not reach today. The poetry of Nazif Süleyman Ebeoğlu nourished from the poetry of “National Literature” of Republic of Turkey and in particular, it’s “nationalist-county-traditionalist and romantic” with the influence of Beş Hececiler’s thematic and stylistic poetry. Apart from the themes of love and women that reflected his personal feelings; heroism, Turkish history, the love of Anatolia and Istanbul are the dominant themes in his poetry. In this article, study Ebeoğlu as a poet, and the poems that reveals his poetics. In the paper his poems analysed as thematic and stylistic, resources of poems and the influence of *Beş Hececiler* underlined and put forward that he is a strong representative of the Country Poetry in Turkish Cypriot Literature. Thus, this study’s main aim, to point out Nazif Süleyman Ebeoğlu who once leaved his mark on Turkish Cypriot culture and literature, but now is forgotten, or not read anymore.

**Keywords:** Nazif Süleyman Ebeoğlu, *Beyrut Rıhtımlarında*, *Çığ*, “the Country” Literature, syllabic meter.

## Giriş

1921 yılında Lefkoşa'da doğan Nazif Süleyman Ebeoğlu<sup>1</sup> Kıbrıs'taki hececi şiirin öncüsüdür. İlk şiirlerini İkinci Dünya Savaşı başlarında Kıbrıs'ta çıkan *Vakit*<sup>2</sup> gazetesi ile Türkiye'deki *Yedigün* dergisinde yayımladıktan sonra bunların bir kısmını *Beyrut Rıhtımlarında* (1942) adlı kitabında toplar. Daha sonra “Çığ” hareketine katılarak, bu topluluğun 1943'te yayımladığı bir seçki olan *Çığ*'da memleket edebiyatının en başarılı şiir örneklerini verir. 1945-1950 arasında Kıbrıs'ta çıkan süreli yayınlarda edebî yazıları, hikâye ve roman tefrikaları, İngiliz edebiyatından çevirileri yanında yeni şiirleri de yayımlanır ancak bunların hiçbiri ne yazık ki kitaplaştırılmaz. Dergi ve gazetelerdeki yazılarında zaman zaman “Satlıoğlu” müstear adını kullanan Ebeoğlu, *Kurun* (1948) adlı gazeteyi de ailesiyle birlikte çıkarır. Özellikle *Dünya* ve *Ocak* dergilerindeki yazı, çeviri, tefrika ve şiirleriyle dönemin yazın hayatında önemli bir yer kaplayan Ebeoğlu, “*hem yaşdaşlarına, hem de arkadan geleceklere, şiir sevgisi ve bilgisiyle örnek olur*” (Yaşın, 1994: 37).

Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun 1938-1950 arasında oldukça verimli geçen sanat ve gazetecilik hayatı bu yıllardan sonra kesintiye uğrar.<sup>3</sup> Görevi icabı Kıbrıs'tan ayrılışı ve 1974'ten sonra da Londra'ya yerleşmesiyle tamamen edebiyattan kopar.

### Kıbrıs Türk Şiirindeki Yeri ve Eserleri:

Nazif Süleyman Ebeoğlu, Kıbrıs Türk edebiyat tarihinde “1940 Kuşağı” diye sınıflandırılan şairlerden biridir. Ebeoğlu'nun mensup olduğu bu kuşak, Cumhuriyet Devri Türk edebiyatında “Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren” veya bazı edebiyat tarihçilerinin “Memleket Edebiyatı” adıyla nitelendirdikleri akımı, 1940-1950 arasında Kıbrıs'a taşır. Dolayısıyla Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun şiiri gelenekçi-hececi-romantik bir eksende hareket eder. Türk şiirindeki “Beş Hececiler (Hecenin Beş Şairi)” ve özellikle de Faruk Nafiz Çamlıbel, Ebeoğlu'nun poetikasını şekillendiren en önemli beslenme kaynaklarıdır. 1942 yılında yayımladığı *Beyrut Rıhtımlarında* adlı kitabı ile *Çığ*'daki şiirlerinde Beş Hececiler'den gelen etki açıkça izlenir.

*Beyrut Rıhtımlarında* (1942): Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun yayımladığı ilk ve tek şiir kitabı olan *Beyrut Rıhtımlarında*<sup>4</sup>, aynı zamanda Kıbrıs Türk edebiyatının basılan ikinci şiir kitabı

<sup>1</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu, Kıbrıs Türk basınına, eğitim ve kültür hayatına uzun yıllar hizmet vermiş olan Ebeoğlu ailesinin bir üyesidir. Babası Süleyman Ebeoğlu “Anadolu Tüccarı” diye tanınan dönemin ileri gelenlerindedir. Baba Süleyman Ebeoğlu 1948'de *Kurun* adlı bir gazete çıkarmış, bu gazeteyi oğulları Nazif Süleyman Ebeoğlu ile Hakkı Süleyman Sonder birlikte yönetmişlerdir. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun iki ağabeyi Hakkı Süleyman Sonder (1910-1996) ile Reşat Süleyman Ebeoğlu (1913-1973) da Kıbrıs Türk toplumuna çeşitli hizmetlerde bulunmuş unutulmaz şahsiyetlerdir. Ünlü bir hukukçu olan Hakkı Süleyman Sonder aynı zamanda *Vakit* gazetesini çıkarmış bir kültür adamıdır. Reşat Süleyman Ebeoğlu ise büyük bir eğitimcidir. Lefkoşa Türk Lisesi'ndeki öğretmenliğinin ardından Kıbrıs Türk Öğretmen Koleji müdürlüğü yapmış ve pek çok Kıbrıs Türk aydınının yetişmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Yanı sıra 1947'de *Esop Masalları'nı* İngilizceden Türkçeye tercüme eden Reşat Süleyman, bu faaliyetiyle İsmail Hikmet Ertaylan'ın kiraat kitaplarından sonra, Kıbrıs Türk çocuk edebiyatının ilk örneğini vermiştir. Ebeoğlu ailesi hakkında geniş bilgi için bkz. (An, 2005: 145-150, 186-187; Nesim, 1987: 136-143).

<sup>2</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun ağabeyi Hakkı Süleyman Sonder'in İkinci Dünya Savaşı yıllarında çıkardığı (1938-1941) Kıbrıs Türk gazetesidir. Bu gazete hakkında etraflı bilgi için bkz. (Dedeçay, 1989: 52-56; Fedai ve An, 2012: 65-68).

<sup>3</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu 1952-1959 yılları arasında Ankara'da Amerikan Yardım Heyeti ve İngiliz Sefaretinde basın işlerinde çalışmış, mütercimlik yapmış, bu arada muhtelif Türkiye gazetelerinde yazı hayatını devam ettirmiştir. Daha sonra Lübnan ve İsrail'de görev yapan Ebeoğlu, ara ara Kıbrıs'a dönmüş; ancak 1970'li yıllarda temelli olarak İngiltere'ye yerleşmiştir.

<sup>4</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu, *Beyrut Rıhtımlarında*, H. Cahit Kitabevi, Birlik Matbaası, Lefkoşa 1942, 18s.

özelliğini de taşır.<sup>5</sup> İkinci Dünya Savaşı'nın tüm şiddetiyle sürdüğü o zor yıllarda H. Cahit Kitabevi tarafından yayınlanan bu kitapçık, sosyal sefalet, ekonomik kriz ve kağıt kıtlığının yaşandığı bir dönemde çok az sayıda basıldığından bugün arşivlerimizde nadir bulunan bir eserdir.<sup>6</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun o günlerin çetin koşulları karşısında bu küçük eseri basabilmesi büyük bir başarıdır. Ebeoğlu, Kıbrıs Türk edebiyat tarihinin yayımlanan ilk şiir kitaplarından biri olan bu eseriyle kendisinden sonra geleceklere yol gösterip örnek olduğu gibi, "sadece "Hececi-Romantik Şiir"e ve "43 Kuşağı" şairlerine değil, Çağdaş Kıbrıslı Türk Şiiri'nin oluşmasına da önemli katkılarda bulunur" (Yaşın, 1994: 320).

Şair, *Beyrut Rıhtımlarında* kitabında aşk ve duygu şiirlerine yer verir. Bunlar, Ebeoğlu'nun 1938-40 aralığında Beyrut Amerikan Üniversitesinde öğrenci bulunduğu yılların ürünleri olan ilk dönem şiirleridir. Kitapta toplam on dört şiir yer alır: *Duygum, Benim Tanrım, Rüyam, İki His, Bir Kadın, İç Sızım, Hatıralar, Hep Sen, Ayrılık, O Rüya, Beyrut Rıhtımlarında, Günler, Geçerken ve Bir Rüya Geçti* başlıklı bu şiirlerin bazıları, ilk defa, İstanbul'da Sedat Simavi'nin sahibi olduğu ve Nihat Sami Banarlı'nın yönettiği ünlü *Yedigün* mecmuasında çıkar. Ebeoğlu'nun 19-20 yaşlarında kaleme aldığı bu şiirlerin başlıklarına bakmak dahi, içerikleri hakkında fikir sahibi olmaya kâfi gelir. Genç şairin romantik hislerinin yansımaları olan *Beyrut Rıhtımlarındaki* şiirlerin tamamı, öznesi Ebeoğlu'nun sevdiği kadın veya kadınlar olan lirik aşk şiirleridir. Bunlarda, ilk şiirlerinde "kadın" ve "marazî aşk" temlerini çok yoğun kullanmış olan Faruk Nafiz'in etkisi olduğu muhakkaktır. Bu bağlamda denilebilir ki Faruk Nafiz'in yolunu takip eden Nazif Süleyman Ebeoğlu, geleneğe sıkı sıkıya bağlı, modern şiire kapalı ve temiz bir Türkçeyle söylenmiş bir şiir meydana getirmiştir.

Çığ'daki (1943) şiirleri: Çığ hareketi, Çığ grubu ya da kendilerinin ifadesiyle "Çığcılar" Kıbrıs Türk edebiyat tarihinin ilk ve tek edebiyat topluluğudur. Çığ grubu, tıpkı Türk edebiyatındaki edebî topluluklar – Servet-i Fünûn, Fecr-i Âti, Genç Kalemler, Beş Hececiler, Yedi Meşaleciler, Garip Hareketi/Birinci Yeni, İkinci Yeni, Hisarcılar vb. – gibi birtakım ortak eğilim ve görüşlere sahip sanatçıların bir araya gelmesiyle ortaya çıkar. Bu hareket, şiirde Hikmet Taşkent, Urkiye Mine Balman, Nazif Süleyman Ebeoğlu, Emine Otan (Engin Gönül), Celâlettin Yermen, İsmail Hakkı Yeşilada; düzyazıda Hikmet Afif Mapolar, Semih Sait Umar ve Reşat Kâzım Işınay'ın, o yıllarda savundukları edebiyat görüşünü ortaya koyan şiir, hikâye ve mensurelerinden (mensur şiir/ artistik nesir) bir kısmını Çığ (1943) adıyla yayımlamalarıyla başlar (Kaya, 2010: 169). Parolalarını "daima iyiye, daima güzele, daima yeniyeye" (Çığ, 1943:4) şeklinde belirleyen Çığcılar, Çığ'ın önsözünü ortak görüşlerinin bir ifadesi olduğundan imzasız yayımlarlar. Bu önsöz yazısında Çığcıların yaratıcılık ruhu ile Anavatan'a ulaşma arzuları vurgulanır:

"Medeniyet dünyasının en eski insanı ve yüzbinlerce yıldan beri sürüp gelen bir soyun çocukları olan bizler de ecdadımızın en önemli vasıflarından biri olan yaratıcılık kabiliyetine malik bulunuyoruz. Bugünkü Türkiye, kısa bir zamanda yarattığı eşsiz varlıkla bu Asya çocuklarının damarlarındaki kudretin ve yaratıcılık kabiliyetinin göze görünen en üstün örneğidir. Demek oluyor ki; Türk olan her insanda – soyun verdiği bir hususiyetle – muhakkak bir yaratma kabiliyeti vardır. İşte bu güzel adada edebiyatla uğraşan biz ÇIĞCILAR, uzun harp yıllarının

<sup>5</sup> Kıbrıs Türk edebiyatında Latin harfleriyle basılan yerli bir şaire ait ilk şiir kitabı İsmail Alptekin Karagözlü'nün (İsmail Edip Anlar) Kalpten Damllalar adlı eseridir. Kaynakların 1936 ya da 1939'da basıldığını belirttiği bu kitabın Milli Arşiv ile devlet kütüphanelerimizde maalesef herhangi bir nüshası mevcut değildir.

<sup>6</sup> SAMTAY Vakfı kütüphanesinden kitabı temin etmeme yardımcı olan Sn. Bülent Fevzioğlu'na şükranlarımı sunarım.

insanlara tahmil ettiği bin türlü yokluklar arasında en güzel yazılarımızı bir araya toplayarak yayınlıyoruz. Bu eser, edebiyat severlere mesleğimiz dahilindeki topluluk zevkini veren en büyük bir başlangıçtır. Bunu bir yenisi, onu da diğer bir yenisi takip edecektir.

Kitapta belki birçok kusurlar bulacaksınız, fakat biz esasen bir şaheser yaratmak arzusuyla ortaya atılmış değiliz. Aynı zamanda düşünülmelidir ki bu eser Kıbrıs'ta edebiyat alanında ilk defa atılan yepyeni, fakat kuvvetli bir adımdır (...) Kıbrıs Türkleri arasında doğan bu edebî varlık bizim dar muhitimizi aşacak ve anavatan ufuklarına kadar yayılacaktır. Oradan duyacağımız yankılar bize daha iyi, daha güzel ve daha güçlü eserler yaratmak imkânını hazırlayacaktır.” (Çığ, 1943: 3-4).

Çığ hareketi, Türk edebiyatının 1910'lu yıllardaki en kuvvetli akımı olan “Millî Edebiyat Cereyanı”nın ileri sürdüğü düşünceleri ve sanat anlayışını benimser. Balkan Savaşları ile Birinci Dünya Savaşı yıllarında milliyetçilik/Türkçülük akımının bir parçası olarak doğan Millî Edebiyat ve sanat cereyanı, Cumhuriyet Devri'nde de Atatürk tarafından desteklenerek “Memleket Edebiyatı” bünyesinde güzel ve millî eserler yaratır. Cumhuriyet öncesindeki “Millî Edebiyat” ile Cumhuriyet Devri'ndeki “Memleket Edebiyatı”nın günlük konuşma dilini kullanma, millî tarih ve kültüre değer verme, konularını memleket hayatından alma gibi temel prensiplerini ilke olarak kabul eden Çığcılar, Kıbrıs Türk edebiyatına sade dil ve hece ölçüsüyle yazılmış şiiri getirirler.

Çığ hareketi çağdaş-modern Kıbrıs Türk şiirinin başlangıcı kabul edilir (Yaşın, 1994:36). Bazı kaynaklara göre, Çığcılar'ın benimsemiş olduğu memleketçi şiir anlayışının Kıbrıs'a taşınmasında Ziya Gökalp ile Beş Hececiler'in doğrudan etkisi vardır: “Türk şiirinde Garipçilerin, serbest şiirin ilk örneklerini verdiği o dönemde (1941), Kıbrıslı Türk şairlerin, 1911-1923 arasındaki Millî Edebiyat döneminde etkili olmuş hececiler bir şiire yönelmeleri, Kıbrıs'ta Latin harfleriyle basılmış ilk kitaplardan biri olan Ziya Gökalp ve Bazı Yazıları (1933) adlı yapıtla, şiirlerini ancak ders kitaplarında tanıma olanağı bulabildikleri Beş Hececiler'in etkisine bağlanabilir” (Kıbrıs Türk Edebiyatı II. Kitap, 2006: 18).

Görüldüğü üzere, “Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren memleketçi şiir” Çığcılarca benimsenerek, yaklaşık 30 yıllık bir gecikme ile Kıbrıs Türk edebiyatında da kendini gösterir.

Nazif Süleyman Ebeoğlu, Çığ'daki şiirlerinde halk ve divan şiirinin klâsik biçimlerinden (dörtlük ve ikilik) ve Türk edebiyatının 1920'li yıllarından tevarüs eden milliyetçi-memleketçi şiir hafızasından istifade ederek, Millî Edebiyat zevk ve anlayışı doğrultusunda gelenekçi bir şiir ortaya koyar. Şairin Çığ'da *Ah İstanbul*, *Soyum ve Tarihim*, *İçimdeki Hasret*, *Aşkım ve Sonum*, *Son Dakikalarım*, *Yirmi Üçüncü Yılım*, *Bir Başka Acı Bilmem* ve *Sevmek Seni Sevmek* adlı sekiz şiiri yayımlanır. Bunlarda işlenen konular İstanbul, Anadolu, millî tarih gibi toplumsal ve aşk-sevgi, ölüm gibi ferdi temalardır. Ebeoğlu'nun kahramanlık, vatan sevgisi ve aşk duygularını ifade ettiği Çığ'daki şiirlerinde, kuvvetli bir heyecan ve hareketlilik vardır. Ayrıca bu şiirler son derece temiz, yalın bir Türkçeyle yazılmış ahenkli manzumelerdir.

#### Şiir Anlayışı ve Şiirinin Kaynakları:

Nazif Süleyman Ebeoğlu, şiir ve sanat anlayışını dönemin gazete ve dergilerinde kaleme aldığı bazı fikir yazılarında dile getirmiştir. Bu yazılardan biri olan *Şiir Bolluğu* başlıklı makalesinde, Kıbrıs Türk şiirindeki seviye düşüklüğünden yakınırken, gerçek şiirin ölçülü ve kafiyeli olması gerektiğini savunur: “(...) Son birkaç yıl zarfında memlekette bir sürü şairler türedi. İnsanın gazetelerdeki şiir diye öne sürülen vezinsiz, kafiyesiz, birçoğu manasız, bir nesir bile



olamayacak kadar bozuk kelime topluluklarını görünce içinde şiire ve sanata karşı bir nefret hissi duyuyor. Nazım sanatının bu kadar ayaklara düştüğü bir yer zannetmem ki dünyanın herhangi bir bucağında bulunsun. Bunu ancak şu acibeler diyarı Ada'da bulmak tabiidir” (Fedai, 1997: 188). Bu yazıdan da anlaşıldığı gibi, Ebeoğlu'nun poetikası Beş Hececiler'le birebir örtüşmektedir.

Nazif Süleyman Ebeoğlu'na göre şiir, duygu ve hayallerden ziyade, bir fikre ve ideale dayanarak bir amaca hizmet etmelidir: “*Hakiki şiir yazmak için ruhumuzun ta köklerinde kuvvetli bir ideale bağlanışın zevkini duymak zarureti var. Asırlar boyu yaşayan, heyecan ve alaka uyandıran, kitleleri sarsan, her devirde münakaşalara yol açan şiirler, his ve hayalin ördüğü balon köpükleri değil, bir gaye ve bir ideali terennüm eden fikir şarkılarıdır*” (Yılmaz, 2012: 60).

Şiiri, toplumda insanları hayata bağlayan önemli bir etken olarak gören şair, bu sebeple yerli ve milli şiir yazılmasını ister. *Şiirde Yurt Sevgisi* adlı denemesinde, “(...) Bir zaman evvel çıkan bir yazımda birçok genç heveskârlara yurt sevgisine, yurt abidelerine, yurdun hayat ve renk tablolarını terennüm eden şiirler yazmalarını ve ancak bu suretle yazdıkları şiirlerin zamanın silindirine dayanabileceğini tavsiye etmiştim. Ne yazık ki onlar hâlâ, yarı adaptasyon manzumelerinde mevhum sevgililerden, hayali ufuk ve denizlerden, uydurma göl ve havuzlardan bahsetmeye devam ediyorlar ve içinde yaşadıkları bu yurdu terennüm edemiyorlar” (Yılmaz, 2012: 61) diyerek, şiirde memleket edebiyatını işlemeyen, saf (öz) şiir anlayışını benimsemiş genç şairleri eleştirir.

Şiirinin beslenme kaynağı memleket edebiyatı olan Nazif Süleyman Ebeoğlu, gazete ve dergilerde yayımladığı düşünce yazılarıyla da bu sanat anlayışının savunmasını yapar. Ebeoğlu, hem *Beyrut Rıhtımlarında* hem de *Çığ*'daki şiirlerinde şekil ve içerik olarak memleketçi şiirin bütün özelliklerini yansıtan lirik şiirleriyle, 1940 Kuşağı şairlerinin en başarılı olanlarından biridir.

Yapı (biçim-şekil) özellikleri: Şair kimliği Beş Hececiler'in etkisiyle şekillenen Nazif Süleyman Ebeoğlu, dolayısıyla memleket edebiyatının benimsediği yapı unsurlarına bağlı kalır. Memleketçi şiirde nazım birimi gelenekteki dörtlük ve ikilik, vezin ise hecedir. Ancak Halk şiirinin dörtlük, Divan şiirinin ikilik birimleri ve bunlara bağlı olarak kurulan koşma, semai, gazel, mesnevi gibi klasik nazım şekilleri memleket edebiyatında aynen kullanılmamış, Batı'dan gelen bazı yeni türlerle birleştirilerek-kaynaştırılarak yeni nazım şekillerine dönüştürülmüştür. Memleketçi şiirde Batı'dan gelen bu yeni nazım biçimleri <sup>7</sup> arasında en çok tercih edilenler dörtlüklerden “çapraz kafiyeye” ve “sarmal kafiyeye”, ikiliklerden ise “düz kafiyeye”dir.

Dörtlü; dörder mısralık kıtalarla kurulan bir nazım biçimidir. İki türü vardır: Çapraz ve sarmal (sarma) uyak. Çapraz uyaklının dizilişi abab cdcd efef ... biçimindedir. Sarmal uyak ise abba cddc effe ... şeklinde kurulur. Türk şiirinde çapraz kafiyeye, sarmala göre daha çok sevilmiş ve kullanılmıştır. Beş Hececiler'in çokça tercih ettiği biçim çapraz uyaktır. Faruk Nafiz Çamlıbel'in birçok şiiri bu sisteme göre düzenlenir. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun *Beyrut Rıhtımlarında* ve *Çığ* seçkisi ile dönemin dergilerinde (*Ocak* ve *Dünya*) yayımladığı toplam yirmi dört adet

<sup>7</sup> Burada, yeni sözcüğü “Türk edebiyatında yeni” manasında kullanılmıştır; yoksa, Batı'dan alınan bu biçimlerin (sone, balad, terza-rima, triyole, çapraz uyak, sarmal uyak, düz uyak vd.) Avrupa edebiyatında çok eski bir geçmişi, Ortaçağ'a dayanan bir tarihi vardır. Yeni nazım biçimleri Türk edebiyatında ilkin Tanzimat edebiyatı şairlerince (Ethem Pertev Paşa, Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit Tarhan) denenmiş; Servet-i Fünûn ve Fecr-i Ati zamanlarında yaygınlaşmış; Cumhuriyet Devri'nde ise çoğu terk edilerek unutulmuştur.

şairinin on beşi çapraz kafiyedir. Bu da göstermektedir ki Ebeoğlu da tıpkı Beş Hececiler gibi bu sistemi benimser ve kullanır. Şairin, dize kümelenişi ve uyak örgüsünü sarmal sisteme göre oluşturduğu tek bir şiiri vardır: *Aşkım ve Sonum*.

“İçimi yaktığımı hissedirdim bir şeyin,  
Dolaşırken tüy gibi yüzünde dudaklarım...  
Bu alevden aşkı ben tâ içimde saklarım  
Şimdi uzaksan bile içimdedir her şeyin...  
(...)” (Çığ, 1943: 31).

İkili ise düz uyak diye adlandırılan bir nazım biçimidir ve kafiye düzeni bakımından Di-  
van şiirindeki mesnevinin Batı edebiyatındaki karşılığıdır. İkiliklerin (beyit) dizeleri kendi ara-  
larında uyaklıdır: aa bb cc dd ... Bundan dolayı “eşleme” olarak da bilinir. Mesnevide dize ve  
anlam beyit sonunda bittiği hâlde, düz uyakta beyitten beyte geçebilir; yani düz uyakta beyitler  
arasında sıkı bir anlam ilişkisi vardır. Mesnevi ile düz uyağın arasındaki en büyük fark da bu-  
dur. Ayrıca mesnevi ile genellikle uzun şiirler (manzum hikâyeler, kıssalar, efsaneler vb.) yazı-  
lırken, düz uyak biçiminde birkaç beyitlik kısa şiirler de yazılabilir. Düz uyak Cumhuriyet Dev-  
ri'nde yaygınca kullanılan şekillerden biridir. Faruk Nafiz'in ünlü *Han Duvarları* şiiri, düz  
uyakla kaleme alınmış Türk edebiyatının şaheserlerindedir. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun çap-  
raz kafiyeden sonra en çok kullandığı – 24 şiirin 6'sında – biçim “düz uyak / ikilik”tir. Şairin,  
Kıbrıs'ta yayımlanmış hemen her antolojide yer bulan<sup>8</sup> ve kitabımın da adı olan meşhur *Beyrut  
Rihtimlerinde* şiiri düz kafiyeye kurulur:

“Günlerim rüya olup böylelikle geçtiler,  
En sonunda gözlerim gözlerini seçtiler,  
Bir sonbahar akşamı tozpembe bir odada,  
Kızıl ateş yanıyor; bir melek piyanoda...  
Sonra mevsimler geçti, hadiseler değişti.  
Hasretin yolculuğna bırakıp gitmek işti,  
(...)” (Ebeoğlu, 1942: 14).

Türk şiirinin millî ölçüsü hece veznidir. Destan Dönemi Türk Edebiyatı'nda halk ozanla-  
rının ağzında yüzlerce yıl işlenmiş olan hece, İslâmiyet'in kabulünden sonra aruzun gölgesinde  
kalarak yalnızca Türk Halk Şiiri'nde kullanılır. Hecenin yeniden keşfedilip aydın kesimce kabul  
görmesi, Türkçülük akımıyla XIX. asrın sonlarında gerçekleşir. Önceleri Mehmet Emin Yurda-  
kul'un şiirleriyle (*Cenge Giderken*, 1897; *Türkçe Şiirler*, 1899), ardından da 1911'de *Genç Ka-  
lemler* dergisinde vücut bulan “Yeni Lisan” hareketiyle kendini gösteren hece, Birinci Dünya  
Savaşı yıllarında Beş Hececiler topluluğuyla en olgun örneklerini verir. Cumhuriyet şiirinde de  
hemen her sınıf şair tarafından kabul görür.

Kıbrıs Türk şiirinde hecenin yaygınlaşmasını sağlayanlar “1940 Kuşağı” şairleri ile “Çığ-  
cılar”dır. Billhassa Çığ şairlerinin (Nazif Süleyman Ebeoğlu, Emine Otan (Engin Gönül), Urkiye

<sup>8</sup> Mehmet Yaşın, Kıbrıstürk Şiiri Antolojisi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1994, s. 197-198; Modern Kıbrıslı Türk Edebiyatı Dizisi: Şiirler / Poetry, yay. haz. Suzan Yılmaz, Freebirds Yayıncılık, Girne 2009, s.58-59.

Mine Balman, İsmail Hakkı Yeşilada, Celâlettin Yermen) Beş Hececiler'in yapı ve muhteva unsurlarını birebir kullanması, Kıbrıs Türk şiirinde hececî-romantik akımı başlatır. Bu akımın öncülerinden Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun görebildiğim yirmi dört şiirinin on sekizi 14'lü, dördü 11'li, birer şiiri de 10'lu ve 8'li kalıplarla yazılmıştır. Ebeoğlu'nun ezici bir çoğunlukla ve (7+7) klâsik durakla 14'lü hece kalıbını kullanması herhalde tesadüf değildir; zira bu kalıp Mehmet Emin Yurdakul'un şiirinde çok görülen, Beş Hececiler'in sevip benimsediği ve Faruk Nafiz'in dizeleriyle de Türk şiirinin en kıvrak, en ahenkli örneklerini vermiştir.

Nazif Süleyman Ebeoğlu'nda çapraz kafiye ile 14'lü hece ölçüsü dışında Beş Hececiler'den geçen başka bir biçimsel yenilik de şiirin dörtlük sayısının artırılmasıdır. Dörtlükle kurulan halk edebiyatı nazım biçimlerinde (koşma, semai, varsağı) genellikle dörtlük sayısı en az üç, en fazla beştir. Gelenekte var olan bu uygulama Beş Hececiler tarafından değiştirilmiş, şiirin dörtlük sayısı beşin üzerine çıkarılmıştır. Ebeoğlu'nun *Bir Başka Acı Bilmem* (6 dörtlük) ve *İçimdeki Hasret* (9 dörtlük) gibi kimi şiirlerinde, Hecenin Beş Şairi'nin etkisiyle şiirin yapısına kazandırılan bu yenilik görülür.

Muhteva / içerik özellikleri: Edebiyat tarihçisi İnci Enginün, Cumhuriyet şiirini incelerken, memleket edebiyatını şöyle bir tasnife tâbi tutar: “*Tasvirde kalanlar (gözlemci gerçekçiler), folklor unsurlarını şiire taşıyanlar, hamasî şiirlerle yiğitlikleri gür sesle anlatanlar, ilke derterinin halli için Marksizmi teklif edenler, mistik bakışla iç dünyayı araştıranlar, Yunan mitolojisinden hareket edenler*” (Enginün, 2001: 34-60). Enginün'ün bu sınıflandırmasında memleket edebiyatının en önemli gruplarından olan Beş Hececiler, “tasvirde kalanlar (gözlemci gerçekçiler)” başlığı altında incelenir. Kıbrıs'taki memleketçi şiirin öncülerinden Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun Beş Hececiler'den etkilenecek şiire başladığını ve bilhassa Faruk Nafiz Çamlıbel'i hatırlatan şiirler kaleme aldığı yukarıda ifade etmiştik. Ancak Ebeoğlu'nun ulaşılabilen bütün şiirleri – ki bu sayı şimdilik 24'tür – değerlendirildiğinde bunların sadece Beş Hececiler gibi “tasvirci-gözlemci gerçekçi” şiirler olmadığı anlaşılır. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun şiiri konu-tema-içerik yönünden ele alındığı zaman, İnci Enginün'ün tasnifine büyük oranda uyduğu görülür:

1. *Beyrut Rıhtımlarındaki* (1942) ilk şiirleri: Faruk Nafiz Çamlıbel'in erken dönem aşk şiirlerinin tesirindeki lirik-romantik şiirleri.
2. *Çığ* (1943) antolojisindeki şiirleri: Bunlar hem tasvirci hem de hamasî ve millî tarih konulu lirik memleket edebiyatı şiirleridir.
3. *Çığ* sonrasında *Ocak* ve *Dünya* (1945-46) dergilerinde yayımladığı şiirler: Mistik bakışla iç dünyayı araştıran şiire örnektir.

1. Şairin bu cephede yazdığı şiirler, onun edebiyat tarihimizdeki yerini belirler. Ebeoğlu'nun Kıbrıs Türk edebiyat tarihinde “hececî-romantik” şairler arasında gösterilmesi (Yaşın, 1994: 37) *Beyrut Rıhtımlarındaki* şiirleri sayesinde. Bunlarda yoğun bir lirizm hâkimdir ve bu lirizm realist değil, romantik bir şekilde işlenmiştir. Şairin, *Beyrut Rıhtımlarında* yer alan on dört şiirinin tamamında kullandığı tema, lirizme en elverişli olan “aşk-sevgi” temasıdır. Aşk-sevgi teminin öznesi olan “kadın” Ebeoğlu'nun şiirlerinde büyük bir malzemedir. Kadın, onun şiirlerinde tapılacak “bir ilahe ya da bir azize” gibi yüceltilir. Kadına bu şekilde yaklaşım, Faruk Nafiz Çamlıbel'in aşk temini çok yoğun kullandığı ilk şiirlerinde de görülen bir motiftir. Çamlıbel, *Görmeden Taptığım Put* başlıklı şiirinde;



“Nasil gönül taparsa Tanrıya, görmeksizin,  
Var adını bilmeden bağlandığım bir peri...  
Bir beyaz dalga gibi hep o engin denizin  
Üstünde gezmedeyim doğduğum günden beri.  
(...)  
Gördü mü efsaneler buna benzer haile?  
Leylâ böyle sevilmiş, böyle sevmiş mi Mecnun?  
Putu bir insan olan analık aşkı bile  
Şehvete benzer biraz yanında bu duygunun  
(...)” (Çamlıbel, 1955:83).

diyerek, daha şiirin adından itibaren bu duyguyu çok yoğun hissettirir. Aynı duygu ve söyleyiş tarzı Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun birçok şiirinde de mevcuttur. *Duygum* adlı şiirde;

“Gönlümde his, heyecan, arzu, ızdırap:  
Hepsi de yüz yüze, kucak kucağa.  
Ve gönlüm ses verir: Tanrı diye tap,  
Tap hiç çekinmeden o yavrucağa...”  
(Ebeoğlu, 1942:3).

diyen şair, kadını Tanrı gibi tapılacak bir varlık olarak görür. *Beyrut Rıhtımlarında*'nın 2. şiiri olan *Benim Tanrım*'da da yine öznesi açık olarak söylenmeyen sevilen kadın, “yerlerin Tanrısı” olarak nitelendirilip ona tapılmaktadır:

“Dediler: Tanrı nedir, bilir misin nerededir?  
Dedim: İki Tanrı var, biri yer biri gökün;  
Ve inanmam ona ki mekânı göklerde dir,  
Yerlerin Tanrısına tapmaktayım ben bugün.”  
(Ebeoğlu, 1942:4).

Şairin romantik duygular içinde kaleme aldığı bir diğer şiiri olan *Rüyam*'da;

“Altın bir kalp kalbimin üzerinde atıyor,  
İçimizdeki sevgi alev gibi tutuştu:  
Bir yağın saç içinde peri kızı yatıyor,  
Gönlümdeki beyaz kuş kanat açarak uçtu.  
(...)” (Ebeoğlu, 1942:5).

kıtasında belirttiği gibi, sevgili bir peri kızına benzetilir ve bu peri kızı, “var adını bilmeden bağlandığım bir peri” diyen Faruk Nafiz'in aşk perisinden pek de farklı değildir.

Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun ilk dönem şiirlerinde bütün ilgi, sevinç, mutluluk, hüznü, özlem, ayrılık, ölüm ve ihtiras duyguları hep “kadın” etrafında döner. Şairin kadına yaklaşımında ekseriyetle maddiyattan uzak, duyguların gücüyle bütünleşme arzusu görülür. Ama duygularla yaklaşılana bu kadınlar, bazen tamamen cinsel kimlikleriyle tezahür edip, *Bir Kadın* şiirindeki gibi maddeden ibaret bir sevgili oluverir:

“Yıllarca dudaklarım dudaklarında dursa,  
Yıllarca hep okşasam saçlarını, tenini...  
Ve yıllarca kalbi kalbim üstünde vursa,  
Bir kadın var sevdiğim, doyurmayacak beni.  
(...)” (Ebeoğlu, 1942:7).

Şairin “aşk-kadın” temini hâkim bir şekilde kullandığı ilk şiirleri içinde verilebilecek en iyi örneklerden biri kitabının da adı olan *Beyrut Rıhtımlarında* adlı uzun şiiridir. Daha adından itibaren “deniz-sahil-liman-rıhtım” gibi varlıkların insanın ruhunda romantik aşk çağrışımları yaptırdığı bu şiir, İkinci Büyük Savaş'ın (1939-1945) dünyayı ateş sarmalına çevirdiği bir dönemde, savaşı ve etkilerini hiçe sayan genç şairin romantik hislerinin bir terennümüdür. Ebeoğlu, şiirin ilk dizeleriyle beraber önceliğinin “kadın ve aşk” olduğunu apaçık ifade eder:

“Kadında bulmuştum ilk hayatın tadını:  
Hâlâ bulmuş değildim aradığım kadını.  
Bir meçhulü ararken can vermektedir hayat,  
Benim için kadını aranan hakikat...”  
(Ebeoğlu, 1942:13).

Nazif Süleyman Ebeoğlu, bazı şiirlerinde sevgili ve ölüm kavramlarını birlikte işler. Sevgiliyi hatırladıkça ölümü arzuladığı *Bir Rüya Geçti* şiiri, onun dizelerindeki marazî aşk boyutunu gösterir:

“Bu hayat bir rüyadır ve sen de bir rüyasın,  
Hiç dinmeyecektir ah, hiç... gönlümdeki yasın.  
(...)  
Her geçen gün beni hayaline bağlıyor,  
Hem dünüme ve hem de yarınıma ağlıyor,  
Sen semalardasın ve ruhun maviliklerde,  
Ne bekleyim artık ne durayım bu yerde...  
Mademki yerler, gökler ızdırabıma ağlar,  
Mademki orada beni bekleyen bir melek var...”  
(Ebeoğlu, 1942:17-18).

Bu tarzdan öteki şiirleri olan *Günler* ile *Geçerken* adlı dörtlüklerinde de marazî aşk ve ölüm hisleri kuvvetle vurgulanır. Ebeoğlu'nun “marazî aşk” temli şiirleri, bu temin seçkin ör-

neklerini veren Çamlıbel'i derhal akla getirir. Onun *Ölümü Hatırlatan Kadın*'ında (Çamlıbel, 1996: 200-201) marazî duyguların Cumhuriyet şiirindeki en güzel dizeleri yer alır.

Nazif Süleyman Ebeoğlu, şiire bir "aşk şairi" olarak başlamış ve ilk şöhretini bu cihetteki şiirleriyle yapmıştır. Henüz yirmi bir yaşını sürerken yayımladığı *Beyrut Rıhtımlarında* kitapçığı genç şairin aşk ürperişleriyle doludur. Gençliğin verdiği enerji, tutku ve ihtirasla aşka ve romantizme yelken açan Ebeoğlu, öğrenci olarak belli bir müddet yaşadığı Lübnan-Beyrut coğrafyasının da ruhuna kattıklarını<sup>9</sup> Doğu Akdenizli kimliğiyle birleştiren romantik bir şiir meydana getirir.

2. Nazif Süleyman Ebeoğlu *Çığ*'da gerek yurt-ulus ve tarih anlayışını ortaya koyan hamasî, gerekse aşk-kadın-özlem duygularına yer veren lirik şiirleriyle bir memleket şairidir. Ancak Ebeoğlu'nun memleket şairliği bütünüyle tarih ve hamaset koluna dayanmaz. Kıbrıs Türk şiirinde bu kolun tartışmasız en büyük ve uzun soluklu ismi Özker Yaşın'dır. Ebeoğlu'nun *Çığ*'daki şiirlerinde, dönemin bir özelliği olarak yurt-ulus ve tarih, Kıbrıs ve Kıbrıs Türklüğü değil, Türkiye ile büyük Türk milletinin tarihidir. Bu dönemde İngiliz sömürge idaresinin baskılarının kısmen azalması, Türkiye ile Kıbrıs arasındaki sosyal-kültürel ilişkilerin yeniden başlamasına sebep olur. Böylece Kıbrıs Türk toplumu 1940'lı yıllardan itibaren Osmanlı-İslâm kimliğini bırakarak Türk kimliğini benimser ve kendini Anavatan'ın bir parçası olarak görmeye başlar. Ebeoğlu bir konuşmasında bu konuyu şöyle teyit eder:

"(...) Benim zamanımda Kıbrıslı kimliği diye bir şey yoktu. Lefkoşa Türk Lisesinde müdürlük yaparken, eğitimde ve kültürde olduğu gibi edebiyatta da Türkiye'yi takip ediyorduk. Türkiye'nin kimliği bizim kimliğimizdi" (Edebiyatta Kıbrıslı Türk Kimliği, 1988:16).

Kıbrıs Türk edebiyatında 1940'lı yıllarda ortaya çıkan yeni edebiyat kuşağı, Türk kimliğini benimseyip Anadolu ile Türk tarihini malzeme yaparken, büyük oranda Ziya Gökalp ve Beş Hececiler'in tesirinde kalır. Başka bir ifadeyle, henüz o yıllarda İstanbul ve Anadolu'yu görüp bilmeyen 40 Kuşağı mensupları, memleket edebiyatçılarının eserlerinden Anavatan'ı tanır. Böylece romantik, tasvirici ve hamasî kollarıyla memleket edebiyatı Kıbrıs Türk şiirine taşınmış olur.<sup>10</sup> Beş Hececî şiirin en önemli temalarından olan "Anadolu" ve "Anadolu sevgisi", Ebeoğlu'nda çok kuvvetli bir biçimde işlenerek *Bir Başka Acı Bilmem* şiirinde yankı bulur:

"Bir başka acı bilmem sana akar yaşlarım  
Ağlar isem ben ancak Yurdum için ağlarım:  
Bağların gülşen imiş, mor dağların heybetli  
Gözümde hasret oldun, ey güzelim Türk eli...  
Sensiz nasıl yaşayım sen benim canımdasın,  
Her şeyden üstün olan Türklük imanımdasın.  
Ey bir avuç yiğitle dört kıt'ada kol salan

<sup>9</sup> Nazif Süleyman Ebeoğlu, Lübnan-Beyrut günlerini anı ve hikâyelerine de taşır. Şairin Lübnan'dan Bende Kalanlar (1939) adlı anıları ile Bir Lübnan Hikâyesi (1945) başlıklı öyküleri dönemin gazete ve dergilerinde tefrika edilmiş; ancak kitaplaştırılmamıştır.

<sup>10</sup> Kıbrıs Türk şiirinde memleket edebiyatının gelişimi ilerleyen yıllarda, özellikle Millî Mücadele Dönemi'nde hamaset koluyla zirveye taşınır. Bunda Türkiye'den adaya görevle gelen öğretmen şairlerin payı da vardır. Belli bir müddet Kıbrıs'ta bulunmuş olan İbrahim Zeki Burdurlu ve Arif Nihat Asya gibi memleket şiirinin önemli imzaları, Kıbrıs Türk şiirinin gelişmesine büyük katkı koyarlar. Bu hususta yapılan bir inceleme için bkz. (Yeniasır ve Gökbulut, 2017: 92-101).

Gaziler yurdu vatan, şehitler yurdu vatan.  
Ovan gözümde tüter; bağ, bahçelerin bende  
Asırlar bir şereftir tarihleşmiş sinende,  
Yâdelerde ağlarım kimsesiz için için,  
Yaşadığımı anlarım yaşarsam senin için...  
En mukaddes emelim kucağına ulaşmak,  
Toprağına yüz sürüp bağlarında dolaşmak,  
Bir defa görmek seni gözüm yaşlarla doldu,  
Ey kahramanlar yurdu kahraman Anadolu...  
(...)” (Çığ, 1943: 34).

Tamamı altı dördlük olan bu şiir, konusundan başka şekil, vezin, kafiye, dil ve söyleyiş bakımından da Beş Hececi şiirin lezzetini tattırıp, Orhan Seyfi Orhon'un *Anadolu Toprağı* adlı şiirini hatırlatır:

“Senelerce sana hasret taşıyan  
Bir gönülle kollarına atılsam.  
Ben de, bir gün, kucağında yaşayan  
Bahtiyârlar arasına katılsam.  
En bakımsız, en kuytu bir bucağın  
Bence İrem Bağı gibi güzeldir.  
Bir yıkılmış evin, harâb ocağın,  
Şu heybetli saraylara bedeldir.  
Kadir Mevlâm, eğer senden uzakta  
Bana takdir eylemişse ölümü;  
Rahat etmem bu yabancı toprakta,  
Cennette de avutamam gönlümü.  
(...)  
Bir gün olup kucağına ulaşısam,  
Gözlerimden döksem sevinç yaşını.  
Sancağının gölgesinde dolaşısam,  
Öpsem, öpsem toprağını, taşını !”

(Akyüz, Y.T.Y. : 799-800).

Anadolu'yu görme isteği 1940 Kuşağı şiirinde bir ideal hâline getirilir. Bu kuşak şairleri ölmeden önce Anavatan'a ayak basmak, Atatürk'ün yarattığı Türkiye'yi ziyaret etmek, hatta

ömürlerini orada sürdürmek ister. Anavatan'a karşı olan bu hasret duygusu Ebeoğlu'nun *Son Dakikalarım* adlı şiirinde;

*“Tatmadan Türklüğümün zevkini kana kana,  
Ayak bile basmadan vatan topraklarına !  
Yâdelerde kimsesiz beni yok etmek neden?  
Anayurdu görmeden, İnönü'yü görmeden...”*

(Çığ, 1943: 32).

şeklindeki dizelerle açıkça ifade edilir. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun Türkiye'ye karşı hissettiği özlem-hasret duyguları sadece Anadolu toprağıyla sınırlı kalmaz; İstanbul'u da içine alarak bütün Anavatan'ı kapsar. İstanbul, çöken Türk İmparatorluğu'nun başkenti, saltanat ve hilafetin merkezi olması hasebiyle, zaten öteden beri Kıbrıs Türk edebiyatının ilgi odağı olmuş bir şehirdir. Ebeoğlu'nun *Ah İstanbul* şiirinde, tarihî ve medenî hayatı, abideleri ve sanat eserleriyle İstanbul, idealize edilen bir yerdir. Şairin İstanbul'a olan hasreti ve onu görme isteğı, Beş Hececiler'e mahsus tasvirici bir üslupla, hem realist hem de romantik duygularla anlatılır:

*“Senin güzelliğini sayıp döktükçe dostlar,  
Sen ey en güzellerin, en iyilerin yeri,  
Gözlerime sıcak yaş, içime hasret dolar,  
Ey uzak diyarların bize en yakın şehri...  
Kucağında billûrdan âbidelerin varmış,  
Ufkunu beyaz, ince minarelerin sarar,  
“Ku..ku” diye uçarmış, “ku..ku” diye uçarmış,  
Kubbelerin üstünde güvercinler, kumrular...  
Görmeden sevdim seni, aşkım en temizidir,  
Toprağına yüz sürsem bir defa görsem seni,  
Ah, yoluna canımı verdiğim aslan şehir,  
Semalarında gezsem, öpsem sahillerini...  
Ey Sinan'ın sanatı, ey Fatih'in zaferi,  
Atatürk'ün içinde can verdiği ey mabed,  
İstanbul, ah, İstanbul rüyalarımın şehri  
Her Türk gibi bağlıyım sana ben ilelebet...”*

(Çığ, 1943: 27).

Nazif Süleyman Ebeoğlu Çığ'da şanlı Türk tarihi ve hamaset terennümleri de yapar. *Soyum ve Tarihim* şiirinde, sade dil ve hece ölçüsüyle vatanî hislerini samimi olarak ifade eden şair, tıpkı Beş Hececiler'den Enis Behiç Koryürek'in tam bir ulusal marş güftesi sayılabilecek *Millî Neşide* (Akyüz, Y.T.Y. : 822-823) şiiri gibi, o da Türk tarihini yüceltir:



“Haktan gelir kuvvetim, Hakka gider her yolum,  
Altaylarda başladı benim ilk zafer yolum...  
Asırlarca dünyayı titreten bir soyum var,  
Coşan alev kanıma damarlarım bile dar !  
Attilâ, Timur, Fatih, Kanuni, Barbaroslar,  
Çanakkale, Sakarya, İnönü, Dumlupınar,  
Tarihimi açınca görürüm nice erler,  
Gözleri kamaştıran güneş tuğlu zaferler!  
İlim ve san'at bizde, bizdedir inkılâplar,  
En sonra Atatürk'üm, Lozan ve İnönü'm var...  
Sarsılmayan bir soyun imanlı çocuğuyum,  
Cumhuriyetle yeni bir tarih açtı soyum. ”

(Çığ, 1943: 28).

Ebeoğlu bu şiirinde milliyetçi sanat anlayışını ortaya koyar. Şair, Orta Asya-Altaylar'dan başlattığı Türk tarihini, Atatürk, Lozan ve İnönü'ye kadar getirir. Şiirde vurgulanmış olan Türklerin üstün meziyetli, kadim ve köklü bir millet oldukları fikri, Cumhuriyet Türkiye'sinde Atatürk'ün belirlediği “Türk Tarih Tezi” ile ilgilidir. Şairin Çığ'da aşk duygularını işlediği;

“Her zerreni yanımda hissederek ölseydim,  
Bir ölmez şarkı gibi dudaklarımda adın:  
Bu cennetten âleme senin aşkınla kadın,  
Senin aşkınla mes'ut yaşarken gömülseydim.”

(Çığ, 1943: 31).

gibi lirik-romantik şiirleri de vardır. Ancak Ebeoğlu'nun Çığ'daki asıl tesiri ve şöhreti, aşk şiirlerinden değil, memleket edebiyatının hamaset kolunda verdiği Türk tarihini yücelten ve Anavatan sevgisini ifade eden şiirlerinden ileri gelir.

3. Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun bir de “mistik bakışla iç dünyayı araştıran” şiirleri vardır. Şairin bu devresi Çığ'dan sonra 1945-46 yıllarında *Ocak* ve *Dünya* dergilerinde yazdığı şiirlerini kapsar. Ancak burada şunu ifade etmek gerekir: Şairin memleket edebiyatının mistik koluna örnek olan şiirlerinden Kıbrıs Türk kaynakları hiç söz etmez. Kanaatimizce bu durum iki sebepten ileri gelir: Birincisi, bu tarzdan şiirlerinin sayıca az olması; ikincisi ise, mistik şiirlerini yayımladığı *Ocak* ve *Dünya* dergilerinin resmî arşivlerde bulunmayışı, özel koleksiyonlarda da nadir rastlanılan eserler oluşudur. Ayrıca, özel koleksiyonlarda mevcut olanların da sayıları çoğunlukla eksiktir. Dolayısıyla şairin bu tarzda verdiği şiirlerinin sayısı tam olarak tespit edilemez. Bu da edebiyat ve kültür tarihimiz açısından büyük bir kayıptır.

Ebeoğlu'nun *Dünya* dergisinin Kasım 1945 tarihli sayısında yayımladığı *Tohum* başlıklı şiiri ile *Ocak*'ın Temmuz 1946 tarihli 8. sayısında çıkan *Ben ve Ötesi* adlı şiiri, gerçeğin görünenin ötesinde olduğu anlayışıyla yazılmış mistik şiirleridir. *Tohum*'da Necip Fazıl Kısakürek

etkisi apaçık görülmektedir. *Tohum* şiirinin hem Kısakürek'in bir oyununun adı oluşu hem de şiirin başına yerleştirilen “*Transatlantik Şair Necip Fazıl Kısakürek'e*” şeklindeki ithaf cümlesi Ebeoğlu'nun beslendiği kaynağa işaret eder. Şair, *Tohum*'da iç dünyasını yansıtırken görünenin arkasındaki görünmeyeni araştırmaya ve anlatmaya çalışır:

*“Bir tohum içinde aramak hayatı  
Şu'uruna varmak bir avuç toprağın  
Deşmek durmadan deşmek hakikati  
Kurtulmak içinden çıkılmaz ağın*

*Omzuma almışım sanki gökleri  
Yer ayaklarıma yapışan bir yük  
Sonsuzluk duygusu bir yaz seferi  
İdrakim kafamla gövdemden büyük*

*Bir ağaç dalından sarkan heyecan  
Yeşeren ey aşkım ey toprak ana  
Bir ayak altında ezilen bir can  
Esir oldum sırrı çözen heyecana*

*Ey ruhum, kendini içine çek de  
Zamanın dışına çıkıver bir zaman  
Gözüm zaman dışı bir gelecekte  
Ben mesafeleri yutan kahraman*

*Ey bizi yoğuran kâinat, ey sır  
Sen bizi aldatan, sen zalim ana  
Çözül ey hakikat ve ey ruh haykır  
Sonsuzluk, sonsuzluk âşkım sana...”*

(Fedai, 1997: 290).

İnsanın manevî tarafının öne çıkarıldığı bu şiirde, mistisizm, kapalılık ve geleneğe bağlılık söz konusudur. Şiirde gelenekte var olan dörtlük ve 11'li hece vezni gibi yapı unsurları Batı'dan gelen çapraz kafiye düzeni ile birleştirilir. Necip Fazıl Kısakürek'in *Tohum* piyesinde sürekli tekrar eden ve ruh olgunluğu ile irade anlamında kullandığı “sır” kelimesi (Enginün, 2001: 163) Ebeoğlu'nun şiirinde de “bilinmez-esrar-gizem” anlamlarıyla mistik çağrışımlar yapar.

Şairin mistik temayüllerini yansıtan diğer bir şiiri de *Ben ve Ötesi*'dir. Şiirin kelime kadrosunda yer alan “gerçek güzellik, acı veren gerçek, bilinmez gölgeler, sonsuz yokluk, sonsuz boşluk, zamanda kaybolan zaman” gibi ifadelerle şair, ferdî duyuş tarzıyla görünmeyen iç âlemini sezdirmeye çalışır:

“Gerçek ve güzellik gerçek ve ızdırap  
Ebediyete râmolsun düşüncem,  
Bu gölgeler nedir etrafımda Yârap,  
Onların gündüzleri benimse gecem...  
(...)  
Zamanın içinde kaybolan zaman  
Mekânı dolduran bir sonsuz boşluk  
Nedir Yârap nedir hiç durmadan  
Sonsuzluğun verdiği bu sarhoşluk !

Açılsın pencerem açılsın gerçeğe  
Dün, bugün, yarın toplansın bir yere  
Hâkim olmak geçmişe, hâkim geleceğe  
Beni aryanlar sorsun; mesafelere...”

(Ebeoğlu, 1946: 2).

### Sonuç

1940'lı yılların edebî hayatında ön sıralarda yer alan Ebeoğlu, edebiyatımızın ilk şiir kitaplarından biri olan *Beyrut Rıhtımlarında* (1942) ile döneminin sanat çevrelerine kılavuzluk yapar. Çok yazmış olmamakla ve edebiyat dünyasından erken kopmakla birlikte, kendisinden sonraya bazı güzel şiirler bırakmış olan şair, “*şiirlerindeki titiz işçilikle ve geleneksel anlayışa uygun olarak mükemmeli arayışı*” (Yaşın, 1994: 320) ile dikkati çeker. Ebeoğlu'nun Kıbrıs Türk şiirindeki yeri ve önemi, her şeyden önce, gelenekçi-hececi çizgideki memleket şiirinin öncüsü oluşundan ileri gelir. Nazif Süleyman Ebeoğlu ve mensubu olduğu “1940 Kuşağı” şairleri, Kıbrıs Türk edebiyatında “Yenileşme Dönemi (1900-1950)” diye adlandırılan devri (*Kıbrıs Türk Edebiyatı II. Kitap*, 2006: 13) temsil ederek, modern şiire geçişte bir köprü görevi görürler.

Çığ, Ocak ve Dünya gibi dönemin süreli yayınlarında hem gerçek adı hem de “Satlıoğlu” müstear ismiyle şiir ve düzyazı alanlarında eser vermiş olan sanatçı, ne yazık ki günümüzde yeterince tanınmamaktadır. Bunda gerek edebî hayattan erken kopmasının gerekse pek çok eserinin dönemin gazete ve dergi sayfaları arasında kalarak kitaplaştırılmamasının payı vardır. Sanatçının yeniden tanınabilmesi ya da okunabilmesi adına, eserlerinin ivedi olarak basılması bir gereklilik olarak gözükmektedir. Böylece özelde Ebeoğlu, genelde ise Kıbrıs Türk edebiyat tarihi hak ettiği yeri bulabilecek ve bu faaliyetler dünü bugüne bağlayarak etkisini yakın bir gelecekte göreceğimiz son derece önemli girişimler olacaktır.

**KAYNAKLAR**

- Akyüz, Kenan, (Y.T.Y.), Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- An, Ahmet, (2005), Kıbrıs'ın Yetiştirdiği Değerler-2 (1900-1920), Şadi Kültür ve Sanat Yayınları, Girne.
- Atun, Suna, (2010), Kıbrıs Türk Edebiyatı, SAMTAY Vakfı Yayınları, Gazimağusa.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz, (1955), Bir Ömür Böyle Geçti, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz, (1996), Han Duvarları, Atlas Kitabevi, İstanbul.
- Çığ, (1943), Ergenekon Kitap Kulübü Yayını, Lefkoşa.
- Dedeçay, Servet Sami, (1989), Kıbrıs'ta Enformasyon veya Yazılı ve Sözlü Basın, C.2, Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi Yayınları, Lefkoşa.
- Ebeoğlu, Nazif Süleyman, (1942), Beyrut Rıhtımlarında, H. Cahit Kitabevi, Lefkoşa.
- Ebeoğlu, Nazif Süleyman, (1946), "Ben ve Ötesi", Ocak Aylık Fikir ve Sanat Dergisi, S.8, s.2, Lefkoşa.
- Edebiyatta Kıbrıslı Türk Kimliği, (1988), Varlık Yayınları, İstanbul.
- Enginün, İnci, (2001), Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Fedai, Harid, (1997), Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi-Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı, C.9, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, s.183-464, Ankara.
- Feda, Harid; An, Ahmet, (2012), Örnekleriyle Kıbrıs Türk Basın Tarihi-1 (1891-1963), TipografArt Basım Yayın, Lefkoşa.
- Kaplan, Mehmet, (1994), "Cumhuriyet Devrinde Memleket Şiirleri ve Faruk Nafiz Çamlıbel", Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar-2, Dergâh Yayınları, s. 302-306, İstanbul.
- Kaya, Dinçer, (2010), "Kıbrıs Türk Şiirinde Çığ Dönemi", Kıbrıs Yazıları, Mücahitler Derneği Yayını, s. 167-183, İzmir.
- Kıbrıs Türk Edebiyatı II. Kitap, (2006), Kıbrıs Türk Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Kıbrıs Türk Edebiyatı – Başlangıçtan Bugüne –, (1989), KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Modern Kıbrıslı Türk Edebiyatı Dizisi: Şiirler / Poetry, (2009), (Yay. Haz. Suzan Yılmaz), Frebirds Yayıncılık, Girne.
- Nesim, Ali, (1987), Batmayan Eğitim Güneşlerimiz / Kıbrıs Türk Eğitimi Hakkında Bir Araştırma, KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşa.
- Yaşın, Mehmet, (1994), Kıbrıstürk Şiiri Antolojisi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Yeniasır, Mustafa; Gökbulut, Burak, (2017), "Kıbrıs Türk Edebiyatının Gelişmesine Öncülük Etmiş Bir Şair: Arif Nihat Asya", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Asos Yayınları, S.61, s. 92-101, Elazığ.
- Yılmaz, Deniz, (2012), Nazif Süleyman Ebeoğlu'nun Hürsöz Gazetesindeki Edebiyat Yazıları, Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lefkoşa.